

Sensorveiledning: SPED3001/3003

Lærevansker og særskilte behov i et individ- og systemperspektiv

Ordinær eksamen Høst 2022

Modul 2: Nevroutviklingsforstyrrelser

Denne eksamenen er knyttet til modul 2 på SPED 3001/3003, som omhandler nevroutviklingsforstyrrelser (autismespekterforstyrrelse, utviklingshemming og ADHD).

Skoleeksamen: 17.11.2022 (6 timer)

Se kursbeskrivelsene med læringsmål og pensum (likt for begge kursene):

SPED3001: <https://www.uio.no/studier/emner/uv/isp/SPED3001/>

SPED3003: <https://www.uio.no/studier/emner/uv/isp/SPED3003/>

Eksamensoppgave gitt til studentene

Denne eksamen består av to deler. Del A med seks kortsvarsoppgaver og del B med to langvarsoppgaver.

På del A skal du svare på **alle seks** (6) kortsvarsoppgavene.

På del B skal du velge **en** (1) av de to langvarsoppgavene og svare kun på denne ene.

På kortsvarsoppgavene (del A) er det ikke forventet at du skal skrive en lang utredning, men svare kort og konsist på det som spørres om. Mens på langvarsoppgaven (del B) skal du skrive mer utfyllende (Max. 1200 ord).

Hver av de to delene A og B teller 50% av den samlede eksamenskarakteren på modul 2. Du må besvare og få bestått på både del A og B for å få bestått på eksamen.

Del A: Kortsvarsoppgaver

Svar på alle seks (6) kortsvarsoppgavene.

1. Hva er de antatte forekomsttallene for autismespekterforstyrrelse, utviklingshemming og ADHD? Nevn også noen faktorer som kan bidra til at forekomsttallene er forskjellige i ulike studier eller ulike land eller regioner.
2. Ved utredning av barn med mulig autismespekterforstyrrelse, ADHD eller utviklingshemming brukes ofte tester som er normerte og standardiserte. Hva betyr det at en test er standardisert og normert?

3. Det kan være både fordeler og ulemper knyttet til diagnostisering. Redegjør for noen mulige fordeler knyttet til diagnostisering av utviklingshemming, ADHD og autisme hos barn og unge.

4. Intervensjoner utviklet spesielt for autistiske småbarn deles ofte inn i to hovedtyper: omfattende og fokuserte. Hva kjennetegner disse hovedtypene? Gi også et eksempel på hver type.

5. ADHD diagnostiseres hyppigere hos gutter enn jenter. Hva er det som ofte skiller gutter og jenter med ADHD?

6. Utviklingshemming/intellektuell funksjonsnedsettelse/intellektuelle utviklingsforstyrrelser er en gruppe etiologisk heterogene tilstander. Det er altså ulike årsaker til utviklingshemming. Gjør rede for mulige årsaker/årsaksforklaringer til utviklingshemming. Gi også konkrete eksempler.

Del B: Langsvarsoppgave

Velg **en** (1) av de to langsvarsoppgavene (maks 1200 ord).

Merk oppgaveteksten din med valgt oppgave.

Oppgave 1

De fleste barn med diagnosen ADHD har vansker innenfor tre kjerneområder; konsentrasjon, hyperaktivitet og impulsivitet.

Redegjør for vanskene innenfor disse kjerneområdene og hvordan de kan påvirke skolehverdagen. Diskuter deretter hvordan en som spesialpedagog kan legge til rette i barneskolen for elever med ADHD. Begrunn valg av tiltak.

Oppgave 2

Små barn med diagnosen autismespekterforstyrrelse har vansker innenfor to områder; sosial kommunikasjon og interaksjon OG begrenset og repeterende atferds, interesser og aktiviteter.

Redegjør for vanskene innenfor disse to områdene og hvordan de kan påvirke barnehagehverdagen. Diskuter deretter hvordan en som spesialpedagog kan legge til rette i barnehagen for barn med autisme. Begrunn valg av tiltak.

Veiledning til sensurering

Under redegjør vi for 1) formkrav, 2) generelle kriterier for sensurering, 3) vurdering knyttet til kort- og langsvarsoppgavene, 4) oppgavespesifikke kriterier for sensurering av kort og langsvarsoppgavene, og 5) de generelle beskrivelsene av karakterene A-F.

1) Formkrav

- Hver av kortsvarsoppgavene skal være besvart kort og konsist og langsvarsoppgaven på maksimalt 1200 ord.
- Både del A og B må besvares og bestås for å få bestått eksamen.

2) Generelle kriterier

- Hvor tydelig og fullstendig oppgaven er besvart

- Hvor godt relevante og sentrale faglige momenter er trukket inn i besvarelsen
- Hvordan besvarelsen «gjør rede for» og/eller å «drøfter» når det bes om
- Hvordan besvarelsen behandler/forholder seg til sentrale begreper i oppgaveteksten
- Hvordan besvarelsen gjør bruk av pensum/faglitteraturen og forelesningene
- Hvordan besvarelsen er disponert (logisk oppbygning, balanse og indre sammenheng)
- Det forventes ikke referanser i teksten/litteraturliste i APA-format, men det er positivt at det står hvor kunnskapen er hentet fra (men det er ikke et krav)
- Studentene skal bruke egne ord. Direkte sitat eller lett omskriving av andres arbeid skal få negative konsekvenser for resultatet

3) Vurdering av kort- og langsvarsoppgavene (del A og B)

Kortsvarsoppgavene (del A)

- Hver av de seks kortsvarsoppgavene teller like mye. For hver av disse oppgavene gis 0-5 poeng. Der fem poeng er maksimal uttelling for et særdeles godt svar og 0 poeng gis for manglende eller et svært mangelfullt svar.
- Summen av poeng på de seks kortsvarsoppgavene bestemmer karakter på del A og fastsettes etter følgende skjema:

27-30 poeng =	A (4)
24-26 poeng =	B (3)
20-23 poeng =	C (4)
17-19 poeng =	D (3)
13-16 poeng =	E (4)
≤ 12 poeng =	F (12) (≤40 %)

Langsvarsoppgaven (del B)

Del B av eksamen vurderes etter karakterskalaen (A-F), ikke etter tildeling av poeng.

Fastsetting av samlet karakter for del A og B

- Både del A og B må besvares og bestås for å få bestå eksamen.
- Hver av de to delene A og B teller 50 % av den samlede karakteren.
- Studentene får bare en samlet karakter
- Dersom det er vanskelig å fastsette samlet karakter basert på en sammenslåing av karakterer (for eksempel A og B eller E og B) gjøres en skjønnsmessig vurdering med utgangspunkt i følgende to momenter:
 - a) hvorvidt det er en sterk eller svak karakter på del A eller del B
 - b) dersom det fortsatt er tvil om samlet karakter tillegges resultatet på del B (langsvarsoppgaven) særlig betydning for endelig resultat.
- Dersom fortsatt tvil om karakter skal eventuelle brudd på formkrav vippe ned.

4) Oppgavespesifikke kriterier for sensurering

Under er det gjort et forsøk på å redegjøre for hva som bør være med i en særdeles god besvarelse på kort- og langsvarsoppgavene. Det er ikke mulig å beskrive innholdet nøyaktig eller

inkludere all relevant informasjon. Derfor må det utøves skjønn både ved poengsetting på kortsvarsoppgavene og karaktersetting på langsvarsoppgaven.

Kortsvarsoppgaver 6 stk. studentene skal svare på alle oppgavene (utelatt her)

Langsvarsoppgaver 2 stk. (studentene skal velge enten A eller B)

A)

De fleste barn med diagnosen ADHD har vansker innenfor tre kjerneområder; konsentrasjon, hyperaktivitet og impulsivitet.

Redegjør for vanskene innenfor disse kjerneområdene og hvordan de kan påvirke skolehverdagen. Diskuter deretter hvordan en som spesialpedagog kan legge til rette i barneskolen for elever med ADHD. Begrunn valg av tiltak.

Sensorveiledning:

I en særdeles god besvarelse (A) redegjøres det først grundig for de tre vanskeområdene som kjennetegner ADHD. Det gis også konkrete og relevante eksempler på hvordan disse vanskene kan komme til uttrykk i skolehverdagen. Kandidaten bør også si noe om den store variasjonen som finnes innad i ADHD gruppen. Videre diskuteres ulike måter/strategier/tiltak som kan brukes for å støtte elever med ADHD i barneskolen. Dette kan for eksempel være

- a. strategier rettet mot atferdsregulering (som proaktive strategier, oppmerksomhet fra lærer, token system og daily report cards)
- b. strategier rettet mot læring av akademiske ferdigheter (som eksplisitte instruksjoner, computer-assisted instruksjoner og peer-tutoring)
- c. utvikling av selvregulering (som inkluderer identifisering av målatferd, registrering, evaluering og belønning)
- d. eksempler på andre aktuelle tiltak (fra forelesningen): struktur og forutsigbarhet, plan for overganger, veksle mellom sitte/stå, fikleaktiviteter for å redusere stress/uro, minimere støy (også visuell), bygge selvtillit – gi mestring, mulighet til å trekke seg tilbake (eget rom) eller skjerming i klassen)

Kandidaten begrunner også hvorfor de valgte måtene/strategiene/tiltakene er viktige og knytter dette til de utfordringene barn med ADHD har. En svært god besvarelse bør som hovedregel også nevne noe om evidensbaserte tiltak. Hvilke tiltak det redegjøres for vil være forskjellig. Det er heller ikke forventet at kandidaten skal redegjøre for alle aktuelle tiltak, men at vedkommende skal velge noen, redegjøre for og begrunne disse. Det må derfor vises skjønn i vurdering av om besvarelsen dokumenterer særdeles god kunnskaper om emnet.

Pensumartikkel "School-Based Interventions for Elementary School Students with ADHD" av DuPaul m. flere og forelesningen om ADHD og tiltak er særlig aktuell for denne oppgaven.

B)

Små barn med diagnosen autismespekterforstyrrelse har vansker innenfor to områder; sosial

kommunikasjon og interaksjon OG begrenset og repeterende atferds, interesser og aktiviteter.

Redegjør for vanskene innenfor disse to områdene og hvordan de kan påvirke barnehagehverdagen. Diskuter deretter hvordan en som spesialpedagog kan legge til rette i barnehagen for barn med autisme. Begrunn valg av tiltak.

Sensorveiledning:

En særdeles god besvarelse (karakter A) redegjør grundig for vansker innenfor de to hovedområdene ved å gi symptombeskrivelser som for eksempel vansker med gjensidig sosial interaksjon, vansker med å initiere og vedlikeholde relasjoner til andre, vansker med bruk og forståelse av nonverbal kommunikasjon, stereotyp eller repetitivt språk, bevegelser eller atferd, overopptatthet av rutiner eller ritualer, begrensede interesser og over- eller undersensitivitet til stimuli. Det gis også konkrete og relevante eksempler på hvordan disse vanskene kan komme til uttrykk i barnehagehverdagen. Videre diskuteres ulike tiltak for barn med autisme i barnehagen. Det kan for eksempel være

- struktur og forutsigbarhet eksemplifisert med for eksempel dagsplan, arbeidsplaner, bruke av fargesystemer, fast plass/rom
- opplæring knyttet til kommunikasjon (for eksempel fokus på sosial kommunikasjon og interaksjon og/eller språk)
- opplæring i selvhjelpsferdigheter
- opplæring i lekeferdigheter

Det er et pluss om konkrete relevante intervensjoner som for eksempel TEACCH, EIBI og JASPER er trukket inn, og at kandidaten viser forståelse for at valg av tiltak bør være forskningsbaserte. Tiltakene kandidaten har valgt å redegjøre for skal videre være godt begrunnet i vansker som er vanlige hos små barn med ASF (for eksempel at fokus på opplæring innenfor lek er vesentlig fordi barn med en ASF diagnose har vansker med sosial samhandling med andre). Det er et pluss om kandidaten også begrunner tiltak ut fra styrker hos små barn med ASF (for eksempel at de kan være visuelt sterke, utholdenhet i oppgaver de liker, ha øye for detaljer). Det er videre et pluss om kandidaten viser en forståelse for at barn med autisme er svært forskjellige med hensyn til språklig og kognitiv fungering og at vedkommende ved valg og begrunnelse av tiltak også tar dette med i vurderingen.

Hvilke tiltak det redegjøres for vil være forskjellig, så det må vises skjønn i vurdering av om besvarelsen dokumenterer særdeles god kunnskaper om emnet.

5) Karakterbeskrivelse

Karakter	Generell beskrivelse	Fagspesifikk beskrivelse
----------	----------------------	--------------------------

A	Fremragende prestasjon som skiller seg klart ut. Kandidaten viser særlig god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.	Kandidaten viser høyt kunnskapsnivå, særdeles god oversikt over emnerelevant litteratur og forståelse for emnets spesialpedagogiske område. Kandidaten viser brede og solide kunnskaper om emnet, samt evne til kritisk reflektert og/eller original anvendelse av disse. Begreper, teorier og empirisk kunnskap anvendes sikkert, og drøftingen bæres opp av analytiske problemstillinger. Framstillingen er klart resonnerende og argumentativ, og det er korrekt bruk av referanser og kildehenvisninger.
B	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.	Kandidaten viser en meget god oversikt over emnerelevant litteratur, og demonstrerer god forståelse for og selvstendig anvendelse av kunnskaper inn emnet. Begreper, teorier og empirisk kunnskap anvendes selvstendig i drøfting, og framstillingen er resonnerende og argumentativ, samt korrekt bruk av referanser og kildehenvisninger.
C	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene	Kandidaten viser en ryddig og god oversikt over emnerelevant litteratur, og viser god oversikt over emnets kunnskapsstoff. Relevante begreper, teorier og empirisk kunnskap brukes i drøftingen. Besvarelse viser svakheter når det gjelder presisjon i begrepsbruk og evne til analytisk anvendelse av kunnskapen, spesialpedagogisk resonnement og argumentasjon.
D	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.	Kandidaten kan gjøre rede for deles av den emnerelevante litteraturen, men viser ujevne kunnskaper eller lite faglig selvstendighet. Besvarelsen preges av gjengivelse og i liten grad drøfting av teorier, begreper og empirisk kunnskap, samt upresis og til dels feilaktig begrepsbruk.
E	Prestasjonen tilfredsstill minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.	Kandidaten viser noe kunnskap om, men svært mangelfull oversikt over emnerelevant litteratur. Prestasjonen er tilstrekkelig og innfrir minimumskravene sett i forhold til emnets læringsmål, men heller ikke mer. Begreper og teorier er til dels feilaktig gjengitt, og det er ingen relevant drøfting av oppgitte problemstillinger.
F	Prestasjon som ikke tilfredsstill de faglige minimums-kravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.	Kandidaten har kun svært overflatisk oversikt og den relevante emnelitteraturen og viser store hull i kunnskapen om emnets sentrale temaer. Prestasjonen oppfyller ikke minimumskravene i forhold til emnets læringsmål, verken teoretisk eller empirisk.